

RAADSINFORMATIEBRIEF

Datum 19 februari 2025
Zaaknummer Z/25/488285
Onderwerp PFAS verontreiniging op locatie ProRail (nabij adres Methen 7 Zevenaar)
Portefeuillehouder S. Bijl

Aan de gemeenteraad,

Inleiding

In december 2024 zijn wij door ProRail op de hoogte gebracht van de aanwezigheid van de poly- en perfluoralkylstoffen (hierna: PFAS) in het afvoerwater bij diverse spoortunnels van de Betuwelijn. Het college heeft de raad hierover (eerder) geïnformeerd. Afstemming met direct betrokkenen, waaronder Waterschap Rijn-en IJssel en ProRail, vindt inmiddels plaats. Ook is er onderzoek naar PFAS-verontreinigingen gestart. Vooruitlopend op de eerste rapportage (onderzoek water en bodem) informeren wij u over de situatie en de laatste stand van zaken.

Kernboodschap

Context

- ☐ Actueel maatschappelijk onderwerp/probleem
- ☐ Collegeprogramma
- ☐ Motie/amendement/toezegging
- x Anders, namelijk over het informeren over PFAS bij de spoortunnel in Zevenaar.

Inhoudelijke boodschap

Voor brandbestrijding in de tunnels van de Betuweroute wordt (verplicht) gebruik gemaakt van schuimvormend middel. Dit middel wordt aan het bluswater in de sprinklerinstallaties toegevoegd en bevat PFAS. ProRail geeft aan dat er in de periode 2007-2024 circa 12 blussingen zijn geweest. Dit bluswater wordt in de daarvoor bestemde bufferkelders opgevangen en gescheiden afgevoerd. Uit een onderzoek van de kwaliteit van het afvoerwater, dat bij regulier gebruik vrijkomt (zoals het afvoeren van regenwater dat de tunnel inloopt), blijkt dat er sprake is van 'nalevering' van PFAS. Het schuimresidu dat in de opvangkelders of ballastbed is achtergebleven zorgt zichtbaar voor een vervuiling van het schone afvoerwater. Dat water bevat hierdoor een te hoge concentratie PFAS en mag niet langer in het riool of oppervlaktewater geloosd worden. Al het afvoerwater wordt momenteel opgevangen bij de spoortunnels om daarna gezuiverd en afgevoerd te worden.

Bij de spoortunnel Zevenaar is de opvangcapaciteit van lekwater klein en is er inmiddels een zuiveringsinstallatie geplaatst bij het dienstgebouw aan de Methen 7 te Zevenaar. Het afvoerwater wordt hier na zuivering opgevangen. Omdat er momenteel geen lozingsvergunning is van dit water wordt het water per vrachtwagen afgevoerd. ProRail laat momenteel een inventarisatie uitvoeren naar de lozingsmogelijkheden waarmee de lozing op lokaal water, in afstemming met het Waterschap Rijn en IJssel, kan worden vergund.

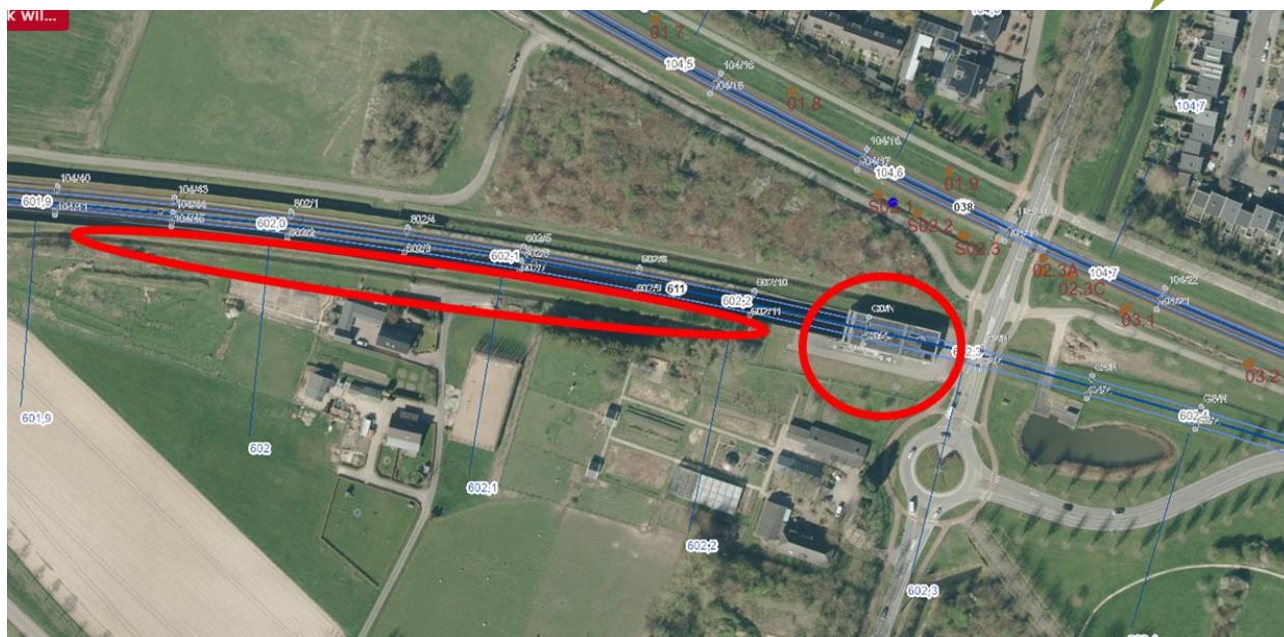
De tijdlijn

In maart 2024 is PFAS aangetroffen in het afvoerwater van de Botlekspoortunnel. Dit kwam aan het licht naar aanleiding van een onderzoek naar afvoerwater vanwege een lozingsvergunning voor deze locatie.

Eind november 2024 heeft ProRail, naar aanleiding van aanvullend onderzoek bij de overige tunnels, het besluit genomen om ook bij de overige tunnels te stoppen met lozen. Begin december 2024 heeft ProRail ons ingelicht.

Een onderzoek

Op het terrein achter het dienstgebouw (adres Methen 7) bevindt zich een sloot evenwijdig aan de spoorlijn (zie afbeelding onder).

Een eerste meting naar PFAS in deze sloot (vlakbij het dienstgebouw) leidde in januari 2025 tot aanvullend onderzoek op het terrein naast het dienstgebouw en in de sloot. Op verzoek van de gemeente Zevenaar is ook het aangrenzende terrein van een zorgboerderij meegenomen in het onderzoek. Daarbij is gekeken naar de bodem, het grondwater en de kippeneieren van deze locatie.

ProRail geeft aan dat de verontreiniging van de sloot en het dienstterrein mogelijk het gevolg is van overtollig bluswater dat is vrijgekomen bij het afvoeren van bluswater en tijdens schoonmaakwerkzaamheden / tests bij het dienstgebouw. De aanwezigheid van PFAS en de mogelijke risico's waren toen nog niet bekend.

De conceptrapportage van dit onderzoek wordt eind februari verwacht. In afwachting daarvan heeft ProRail alvast de ruwe data van het onderzoek gedeeld.

Een eerste conclusie van ProRail is dat er PFAS in de grond bij de zorgboerderij is gevonden, maar de concentratie hiervan niet de INEV-waarde (InterventieNorm voor Effecten op de

Volksgezondheid) overschrijdt. De INEV-waarde geeft in deze situatie aan dat er geen mogelijk risico is voor de gezondheid bij het huidige gebruik.

Het grondwater nabij de zorgboerderij is niet verontreinigd met PFAS en de eieren bevatten ook geen PFAS.

Het grondwater nabij de sloot en het slootwater zijn echter wel verontreinigd met PFAS, waarbij de concentraties de INEV-waarde overschrijden. Dit betekent dat er beperkingen gaan gelden voor het gebruik van dit water.

De sloot ligt voor het grootste gedeelte (ongeveer 400 meter) op het terrein van ProRail en eindigt de laatste 50 meter op gemeentegrond. Dit terrein is moeilijk toegankelijk voor wandelaars. De waterbeheerder, Waterschap Rijn en IJssel, is verantwoordelijk voor het opstellen van een verbod op het onttrekken van water uit deze sloot. Zij zijn op de hoogte gebracht van de voorlopige onderzoeksgegevens.

Kort samengevat geeft ProRail aan dat er, op basis van de advieswaarden van het RIVM, geen sprake is van negatieve gevolgen voor de volksgezondheid. Het grondwater bij de sloot en het slootwater zelf, mogen niet gebruikt worden voor consumptiedoeleinden en het besproeien van landbouwgrond, en/of (moes)tuin.

De Omgevingsdienst Regio Arnhem is het eens met de eerste conclusies van ProRail, op basis van de huidige beschikbare gegevens.

Communicatie

Na afloop van het onderzoek wordt de raad geïnformeerd over de uitkomsten. Daarnaast zal richting de direct aanwonenden van de sloot en andere partijen (Omgevingsdienst regio Arnhem, Waterschap Rijn en IJssel) worden gecommuniceerd over de voorlopige bevindingen van de onderzoeken. De afgelopen periode was er goed contact met het aanspreekpunt binnen de zorgboerderij rondom de onderzoeken en de voorlopige resultaten daarvan.

Het vervolg

Met het ontvangst van de conceptrapportage over het uitgevoerde grond- en wateronderzoek ontstaat een eerste indicatie over de verontreiniging met PFAS. Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek zijn er mogelijk vervolgonderzoeken nodig en moet er mogelijk een plan van aanpak met betrekking tot een sanering worden opgesteld.

Ten slotte, is het aan u als raad om de verplichting tot geheimhouding op de besluitenlijst van het besloten deel van de raadsvergadering van 18 december 2024 en omtrent de informatie die in dit besloten deel van de vergadering ter kennis van de aanwezigen is gekomen, op te heffen. De eerstvolgende gelegenheid daartoe is in de raadsvergadering van 26 februari 2025.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

Danielle Jansen
secretaris

Digitaal ondertekend door:
Daniëlle Jansen
Datum: 20-02-2025

Lucien van Riswijk
Burgemeester

Digitaal ondertekend door:
Lucien van Riswijk
Datum: 20-02-2025